

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an. 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

INVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

LA

„BISERICA și ȘCOLA.“

Foia bisericească școlastică, literară și economică.

BCU Cluj / Central

Cu 1 Iuliu stilul vechiu deschidem a b o n a m e n t nou pe semestrul al II-lea la „Biserica și Școla.“

Rugăm pre toți domnii abonenți de până acum, cari doresc a ave foia noastră și pe viitoriu, se binevoiescă a tramite la „Tipografia diecesană“ prețul de prenumerațiune care e:

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:

PE UN AN 5 fl. — cr.
„ 1/2 „ 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂTATE:

PE UN AN 14 franci.
„ 1/2 „ 7 fr.

Sprîjinul moral și material, de care până acum s'a bucurat foia noastră, ne îndreptățește a spera, că și în viitoriu vom fi îmbrățișați de asemenea simpatii căldurose precum și de bunăvoința nestrămütată a On. Public cetitoriu.

Redacțiunea.

Pentru ajutorarea școlilor din comunele sêrace.

Una din cestiunile mari, cari preocupă astăzi biserica, este ridicarea salarelor învățătoresci în comunele sêrace la minimul de 300 fl. v. a. Și forurile noastre bisericesci au inițiat din partea lor dispușețiunile de lipsă pentru a efectui această ridicare; er părinții protopresviteri, precum aflăm, lucrăză cu comitetele parochiali în tot locul în această direcțiune.

Se cer însă însemnate sacrificie pentru acest scop. Și nu ne îndoim, comunele bisericesci vor face tot posibilul; dar în astfelu de casuri este de neapărată trebuință, ca bisericii să-i vină în ajutoriu și însași societatea. Publicul nostru s'a arătat totdeuna în toate cestiunile destul de darnic după puterile sale, ori de câte ori a fost vorba de interesele culturale ale poporului.

În cazul de față și în cestiunea, de carea vorbim, înregistrăm, că Asociațiunea aradană întrunită Dumineca trecută în adunarea generală a anului curent a votat pentru scopul acesta o sumă anuală de una sută de florini, pe carea o-a pus la dispozițiunea venerabilului Consistoriu eparchial din Arad.

Este neînsemnată această sumă; și dacă o înregistrăm aici, o facem acesta din motivul, ca dovedesce, că publicul nostru începe a-sê preocupă de această mare cestiune, și voiesce, ca să-i vină în ajutoriu. Și noi procedem din convingerea, că dacă publicul nostru pe calea socială se va însufleți de această însemnată cestiune, vom poté să-i venim neapărat în ajutoriu.

Vorba este numai ca să se producă în public această însuflețire.

Er pentru ca însuflețirea să se producă, credem, că este de ajuns, ca să cugetăm, la împrejurarea; că dela atingerea scopului în această cestiune depinde susținerea caracterului confesional al școlilor noastre din comunele sărace, din acelea adecă, în cari poporul nostru din propriile sale puteri nu va fi în stare, ca să ridice salariul învățătoresc la minimul de 300 fl.

Și dacă avem comune sărace multe în Metropoliă, avem în același timp, mulțămii lui Dumnezeu și un număr frumusețelor de comune mai cu dare de mână, avem și oameni în poporul nostru mai cu dare de mână, și cu iubire față de sfânta noastră biserică și față de instituțiunile noastre culturale. Avem nădejde multă, că dacă acești oameni vor fi luminați asupra acestei mari cestiuni prin preoțime și prin inteligența din acele comune — ei vor contribui de sigur cu ceea ce vor pot și spre scopul acesta, precum au contribuit și până acum pentru instituțiunile noastre culturale.

Spre scopul acesta, așa credem noi, că este de lipsă, ca în fiecare comună să se producă un curent favoritoriu scopului acestuia.

Să vorbim și să gândim cât mai mult asupra acestei cestiuni, să nu ne sfim, să contribuim, și începem a contribui și cu cât de puțin măcar, dar să contribuim des și cu toții, pentru că această contribuire o reclamă astăzi cu înțelegere și cu grabă interesele cele mari ale bisericii și școlii noastre.

Cestiunea susținerii caracterului confesional din comunele sărace nu este o cestiune numai a acelor comune, ci este o cestiune a bisericii, carea ne privește pe toți de o potrivă. Și deci cu toții datorință avem, să gândim asupra modului, cum să-i dăm o nimerită și succasă soluțiune, venindu-i faptime cu toții în ajutoriu.

Musica la noi și corurile noastre.

Disertațiune ținută la adunarea generală din 13 și 14 Aprilie c. a reuniunii învățătorilor ort. români din diec-sa Aradului, districtul din drépta Mureșului, de Valeriu Magdu, profesor de musică la Seminaru.

[Continuare și fine.]

După-ce vedurăm acum starea muzicii naționali în România, să trecem dincóce, să vedem starea muzicii la noi.

La noi stă cevași mai bine, dér nu cu mult. La noi se pôte că muzica poporală-națională ar da de o pepinieră mai priinciosă, decât am dispune ba-

remi de o școlă musicală, ori decât am înțelegere odată importanța ce o are, mai ales la noi muzica, când am cultiva-o cu destulă tărie.

În ciuda tuturor împrejurărilor nevaforabile însă, la noi se cultivă relativ muzica poporală pe o scară cu mult mai întinsă, ca preste Carpați. Bagséma am apucat să înțelegem mai vartos noi, că muzica noastră diferă de cea a celorlalte popóre conlocuitoare, bagséma am aflat, că și muzica e în stare a ne conserva individualitatea națională.

Noi mai preferim de un timp încóce a cânta doine, hore și cântece poporale, cari singure ne însuflețesc, decât sonatele lui Beethoven și romanțele lui Schumann, cari ne lasă reci și indiferenți. Și numai această pornire e justificabilă, căci decât ținem la limba românească, atunci cată să ținem și la muzica românească. Reflecțiuni în contra acestei porniri rămân nejustificabile, ér scusa că n'avem aici un reprezentant destoinic al cântecelor poporale cum e dincolo d-l G. Musicescu, nu are valóre. Arta e întocmai ca știința, cultura românească e aceeași între Români, fie dincolo, fie dincóce de Carpați. Piesele muzicali sunt convenționali întocmai ca cărțile literare. Apară ori în care parte locuită de Români, ele sunt și rămân ale noastre; pentru noi e identic iesă éle la lumină în București, în Iași, în Sibiu ori în Arad. Lucrul de căpetenie este însă, să le avem și să le popularisăm. Dar și aci să nu uităm un lucru, că adecă nu este identic, decât iesă atare piesă românească din plăsmuirea unui musical român ori străin. Noi avem și piese românești compuse de compozitori nechiemați, străini de firea și spiritul nostru românesc, cari compozitori aflând frumuseța armonică a muzicii noastre, au copiat piesele din gura poporului, le-au îmbrăcat într'un vesmânt propriu al muzicii neamului, din care fac ei parte și dându-le nume pe românește, de pildă: „Romänische Volkslieder“ — adevărat nostru — fac bune trebșóre bănesci.

Se avem ambițiunea a nu permite, ca străinul să ne învețe a cânta românește!

Un zelos reprezentant al muzicii românești de dans este la noi d-l Iacob Mureșianu profesor de musică la școlile din Blaju. D-sa a fost întréprins o lucrare de mare valóre pentru muzica noastră în anul 1888, când a edat fóea musicală: „Musa-română“ ce apărea în fie-care lună odată. În această fóe avea de gând d-l Mureșianu, să depună întreg tesaurul muzicii noastre, ce se află încă în sinul poporului, avea de gând să colecteze tóte piesele noastre de ori ce nuanțe și să-le pună pe hârtie cu o și mai nainte, ca colbul vremilor să nu le nimicéscă și să rămână astfel în veci perdute. Câte piese au apărut în numita fóe, tóte sunt pătrunse de un adevărat spirit românesc, sunt de o originalitate fină și de o frumuseță rară. Chiar valsurile și celelalte piese plăsmuite sunt de o construcțiune curat românească, fiind întemeiate pe motive românești. Durere însă, că această întrăprindere mult promițetóre a trebuit să

fie sistată din pricina publicului nostru, care a dovedit indiferență și care nu i-a dat spriginul cuvenit.

Se cultivă musica românească dincóce de Carpați, la Sibiu, la Arad și la Caransebeș în instituttele pedagogic-teologice, unde avem câte o catădră de musică, apoi la gimnasiul din Brașov și în Bucovina, unde o societate musicală numită „Armonia“ s'a înființat anume cu scopul de a cultiva și a propaga musica la Români.

Acéstă societate a făcut multe servitii muzicii noastre naționale românesci. A edat mai multe cântece românesci între altele și populari și le-a respândit prin toate părțile locuite de Români. Membrii ei, între cari sunt și distinși compozitori ca Teodor cav. de Flondor, Eugen Meșederu, Isidor Vorobchievici și neuitatul C. Porumbescu, au compus multe piese succese, pe cari astăzi le execută corurile noastre vocale cu multă predilecțiune. Fiind scopul acestei societăți propagarea muzicii la Români, ea dă corurilor noastre tot spriginul posibil întru cultivarea muzicii, oferind pentru descriere piesele ce constituiesc repertoriul ei.

Dintre toate organele noastre musicali, corurile vocale sunt însă cele mai puternice și ca factori executivi, și ca mijloce acomodate pentru propagarea muzicii naționale.

De când cu înființarea corurilor vocale, cari de un deceniu încóci la noi au luat dimensiuni îmbucurătoare, musica noastră a primit o dezvoltare mai întinsă în direcțiune proprie caracterului ei național. În legătură cu cultivarea muzicii, în aceste aședeminte se dezvoltă și cultura și decă până acum nu s'au simțit progresele dorite, este, că corurile noastre, ca instituțiuni tinere, se luptă încă cu greutatea începutului. Organismul lor e în fermentațiunea dezvoltării, și până nu se află organismul perfect dezvoltat, până atunci se ne mulțumim cu rezultate suficiente.

Ca să ne ajungem scopul în acéstă privință, atențiunea noastră se fie deci îndreptată asupra organismului, să-i dăm adecă acestuia o dezvoltare sănătoasă, în conformitate cu caracterul nostru cultural.

Acéstă dezvoltare consistă din următoarele condițiuni ca mijloce de prima necesitate :

1. Să fie conduse de spiritul religios moral al legii noastre ortodoxe. În raport cu cultivarea muzicii lumești, să cultive cu predilecțiune și musica bisericescă, care e de altmintrelea temeliea culturii noastre individuali.

2. Să fie constituit corul din elemente libere de ori-ce ingrediente dăunóse. Astfel membrii sei să fie ómeni morali, să fie iubitori de învățatură, ca prin iubirea lor să stărnescă zel și diligență în sinul societății din care fac parte ca membri.

3. Corul să aibă un dirigent destoinic a conduce, a instrui și a propaga cultura musicală și prin ea cea socială în cercul seu de activitate. Astfel dirigentul trebuie să aibă cunoștiința perfectă a note-

lor, ca în modul acesta corul să mērgă progresiv înainte. Să instrueze temeinic în știința musicală pe conmembrii sei, ca corul să nu fie numai un organ executiv al productelor musicali, ce le avem deja, ci el să fie și un cultivator diligent al muzicii celei brute, ce se află în sinul poporului ca un diamant nelustruit. Va se dică, el însuși să producă.

Aceste sunt condițiunile cele mai esențiali la dezvoltarea în direcțiune sănătoasă a organismului corurilor noastre vocale.

Încât privește activitatea corurilor noastre, aici ni se impun următoarele două direcțiuni :

1. Pe terenul bisericesc să se cultive musica în spirit ortodox, și să se alégă bine piesele, ce are să le execute în față Domnului, cătră care se ridic rugăciunile credincioșilor. Acest lucru este de cea mai mare însemnătate pentru biserica și credința noastră religioasă. Din acéstă condițiune, decă se ține sēmă de ea, rezultă educațiunea religioasă bună la poporul nostru ; din contră, decă nu ținem sēmă de spiritul religios al ortodoxiei în musica noastră bisericescă, credința poporului slăbește, educațiunea religioasă devine infidelă. Ca să nu se clatine deci nici cât un grăunte legea noastră strămoșescă, care ne ține astăzi încopciați strins de olaltă, trebuie să fim cu băgare de sēmă la piesele bisericesci, prin cari rēdicăm laudă lui Dumneșeu. În acéstă privință — din lipsa pieselor potrivite bisericesci — recomand conservarea încât se póte a ariilor și melodiilor bisericesci existente din bătrâni în biserica noastră. Acéstă e direcțiunea, ce ni se indică de însuși spiritul bisericii noastre, întru cultivarea muzicii române religioase.

2. Altă direcțiune în privința activității corurilor noastre se revērsă pe terenul lumesc. Musica noastră lumescă să fie cultivată în direcțiunea, ce ni-o indică caracterul ei național. Astfel la compunerea programului corurile noastre să țină în evidență totdeuna acest caracter, programul să fie adecă împodobit cu piese alese din repertoriul musical al poporului. Un teren vast de activitate li-se îmbie corurilor noastre în acéstă privință, decă ele își vor lua asuprași chemarea și angajamentul de a colecta cu sirguinta furnicea toate cântecile și piesele musicali, ce se află încă în graiul și respective în sinul poporului, ca în modul acesta unele să le arangiam în cor pentru folosință, ér altele, cari póte ar recere o arangiere mai măestră, mai complicată — de care eventual nu ar fi capabili — să le scăpăm de peire și să le păstrăm până se va ivi măestrul, care le va da lustrul cuvenit.

Dintre corurile noastre, cari cum șiseiu în timpul din urmă s'au sporit frumos, (căci după-cum arētă datele statistice ale diecesei noastre, numai în acéstă diecesă se afla vr'o 90) șic dintre corurile noastre, ce le avem astăzi în toate părțile locuite de Români, cel al reuniunii de cântari și al institutului ped. teol. din Sibiu, unde avem un distins com-

positor în persóna d-lui Dima, desvóltă o activitate laudabilă cu privire la musica noastră de ambe ramurile. Corurile aceste sunt la noi cele mai productive.

Se mai cultivă musica noastră cu intensitate și de corul reuniunii de cântări și gimnastică dela Brașov, care stă sub conducerea dibace a d-lui profesor de musică Nicolau Popovici, apoi de corul dela Lugoj, care stă sub cond. d-lui Ioan Vidu, de cel dela Chisétu de sub cond. d-lui Șepețianu și încă și de alte coruri în măsură mai mică.

Acum un cuvânt ca de încheiere. După-ce am aflat importanța ce o au corurile asupra culturii individuale la popóre, nu pot întrălăsa Domnilor, a nu Ve atrage atențiunea binevoitoare asupra muzicii, și nu pot întrălăsa a nu vă recomanda, să o cultivați pe o scară cât se pôte de întinsă, decă ve îngăduie mână, ér intru cât acest lucru ar fi imposibil din considerațiuni de etate, atunci prin graiul viu și prin scris, prin tóte mijlócele posibile să spriginiți întreprinderile altora, să îndemnați pe alții să cultive musica și cu deosebire să stérniți în generațiunea mai tineră plăcerea pentru studiarea și cultivarea acestui, cel mai puternic factor de cultură națională-bisericescă și socială, — căci Domnilor, noi suntem chemați în primul rând a ridica faruri de cultură între Români.

Gardul gândului.

(Seriere populară.)

Ce să-i faci necazului! Așa este el făcut să fiă. Când este să-te lovescă, ori te duci să-l ajungi, ori stai, să-l aștepti. De ocolit nu-l poți ocoli. Și necazuri în lume și între ómeni sunt multe după vremi și după întemplări. Sânt necazuri mai mari și mai mărunte. Sânt necazuri mai grele și mai ușore. Dar necazuri sunt tóte. Și tóte au ce au. Și adecă numai bun nu au nimic din ceea ce au; și numai bine nu fac omului. Din potrivă ele îl necăjesc și amăresc și îi înghit și manâncă bună starea și fericirea după carea atât de mult trudesce și însetează lumea. Necazurile, bag seamă așa sânt ele făcute, să manânce carne și suflet de om și să-l facă de multe ori să-se usuce după picíore.

Și frumósă și bună ar mai fi lumea acésta, dacă n'ar fi necazurile. Fără de necazuri lumea acésta ar fi mai raiu, decât raiul, și omul mai boieriu, decât boierii. Cum o fi de rînd însé, bag sémă, așa este omul făcut să fiă. Nu pré póté scăpa cu una, cu două de necazuri. Ér lumea chiar din pricina necazarilor se numesce lume necăjită și amarită. Și nu-i vorbă. Tot de necazuri fuge lumea. Fuge, fuge, și se duce și mai iute și mai încet, și cum pôte. Dar necazurile încă nu se lasă cu una, cu două. Se ieau și ele cu tótă repejunea după lume. Si pre omul, pre carele îl pot prinde, îl trântesc fără leac de milă la pamént, și-l fac, să-și urască dílele.

Nu-i bună acéstă amărălă. Nu-'s bune necazurile, așa díce lumea. Și tot omul ar dori, și el biet să facă și să drégă, să-se sucescă și să-se învêrtescă, ca să ajungă și el o leacă de bunăstare și mulțămire, mai mare, séu mai mică, așa de séma și de rîndul lui. Și adevêrul vorbind bună starea și mulțămirea după carea luptă, și trudesce atât de mult omul, s'ar puté ea căștiga, cum s'ar căștiga. Nefericirea este numai, că pare că a díș ucigă-l crucea, și s'a făcut: când gândesci, că ești mai aprópe de bună stare și mulțămire, atunci îți sare-'n cap câte un necaz, și te trântesce la pamént. Apoi ba să-te mai ridici cu una, cu două la trépta, din carea ai picat, ca să poți lua de nou și cu bine mersul și calea, pre carea să-ți merge înainte.

Și apoi tóte ar fi, cum ar mai fi; dar mai este una mai mare, decât tóte. Să vedeți adecă minune. Necazul, bată-l focul lui să-l bată, l'a-nvêțat cine l'a-nvêțat; și în timpul din urmă s'a făcut și el mai mintos și mai sfátos, de cum era înainte vreme. Și ajungênd și el chiar în vremea noastră, în vécul cel cu multă lumină la învățaturi multe și la înțelepciune înaltă, i-a venit și lui gustul să-se facă dascal. Și încă ce dascál! Dascálul reutăților și necazurilor un d scál afurisit, cum n'a mai fost, și nu s'a mai pomenit.

Acest dascál învață pe ómeni la rele și la reutăți și umblă imprejurul lor și face ce face și nu se lasă până-ce intră în gândul omului ca să-l abată dela bine și-'l face să se gândescă și să se pățescă ceea ce-i rău.

Gândul ca gândul. Așa este el făcut, să povêțuiescă pre om la bine și la fericire, dar dascalul naibii nu-i dă pace se-și védă de lucru. Acum i-spune una, acum îl învêță alta, și omul în loc să asculte de mintea lui, pre carea i-a dat-o Dumnedéu, se iea după vorbele dascálului reutăților, și apoi sfêrșitul este, că se lovesce cu capul de toți păreții.

Ómenii au băgat de séma, că nu este bine, în lume și-n țeră, până când nu i-se vor scurta picíorele acestui afurisit de dascal. Și ca să scape lumea de el, s'au adunat odată toți învățații dela resărit și dela apus, dela međănópte și dela međăđi, și au făcut sfat mare, ce să-se facă omul, și ce să-se drégă, și cum să scape de el.

Multă vreme a ținut sfatul învățaților. Unul spunea una, altul alta. Unul eșia cu un plan, altul cu altul; dar se pare, că nici unul nu potea afla pétra înțelepciunii. În sfêrșit își ridică graiul în adunarea învățaților un unchiaș bêtân, cu barba albă, un om cu multă învățatură, care scia din dóscă-'n dóscă tóte cărțile și tóte scripturile. Unchiașul le díse:

„Multe lucruri bune și frumóse am audít, în acéstă adunare. Și eu véd, că lumea se prepădesce, dacă nu va scí, se scurte picíorele necazurilor. Și leacul ar fi ușor de aflat, dar este greu de făcut, și greu de ținut. Ca să scapi de necaz, este numai un leac și anume: să scii, și să poți, să faci gardul

gândului, că de câte ori ar voi să se apropie necazul de gândul omului — să se lovescă cu capul de gard, și se fugă mâncând pământul.“

„Mare lucru și mare minune, ne mai spune acest unchiuș, gândeau în sine învățații. Auzi D't'a se cuteze cineva să țină : că poți se prinde gândul cu mâna, că se bați în el pari, și se-l îngrădesci cu nuiiele, când, precum se știe, omul nici nu-și vede gândul, necum se-l poți prinde cu mâna. Ba, adevărul vorbind, mulți oameni sunt în lume, cari nici nu știu, dacă au și ei gând.“

Așa gândeau toți învățații, dar de dis, nu cuteza se ține și se răspundă nici unul nimic la vorbele unchiușului.

În sfârșit se scolă unul dintre învățații mai tineri, un om îndrăzneț și guratec, și ține unchiușului următoarele :

Mândru ne-ai vorbit moșule, dar se-ne ierți, ca se-ți spunem, că nu te înțelegem. Te rugăm să ne spuni, cum este acel gard, că se-l batem cu toții în gândul nostru cu pari de fer și cu nuiiele de oțel ; se mergem apoi pe acasă, și se-nvățăm pe totă lumea, se facă asemenea, și pe viitoriu se fugă necazurile de oameni mai amar, de cum fuge ucigașul crucea de tămâie.“

„Gardul gândului este lucru mare și minunat, răspunde moșul. Lucrul mai minunat, decât gardul gândului mai este numai unul în lume, și anume : stă lumea să se prăpădescă, de bătrână, ce este, de când trăiesce ; și omul încă tot n'a-nvățat cum se 'și-lu bată, și cum se și-l facă.

„Sunt multe lucruri, cari împedecă pe om de a-și face această însemnată clădire. Cel mai însemnat însă dintre toate este următorul :

„I-a dat Dumnezeu omului minte bună și ageră, ca se cunoscă, și se vedă de departe ceea ce este bine, și ceea ce este reu.

„Pe lângă minte i-a mai dat și inimă, ca se simtă ceea ce este bun și folositoriu pentru dânsul.

„Afară de aceste două i-a mai dat Dumnezeu omului încă un al treilea dar, și anume : puterea de a-se hotărî el însuși, ca se facă așa, precum i-poruncesce mintea, și-i spune inima. I-a dat Dumnezeu omului voința.

„Binele în lume, precum știți, este totdeauna urmarea faptelor omului. Cum își-sară cineva așa mânăncă, și cum știe omul îngrijii ceea ce și-a căștigat, așa are, și va avea ceea ce i-este de lipsă, ca-se trăiescă și el ca om cinstit în lume.

„Mintea și inima spun totdeauna omului, ce se facă și ce se dregă, ér cu al treilea dar, cu voința, se poate hotărî se asculte de ele. Dar din nefericire omul în totă viața sa mai puțin ascultă de minte.

„Mai are omul din nefericirea lui pe lângă cele trei daruri dumnezeiești, de cari am vorbit — și o mulțime de patimi, care de care mai mare și mai lăcomosă. Acestea nu-i dau omului pace, și-l ademesc cu vorba, ca se asculte și de ele. Și cum

va fi de rënd omul ascultă mai mult de patimi, de cât de minte.

„Intre toate patimile omului, cea mai rea și cea mai mare este uritul, bată-l vântul.

„Și uritul este de o sută și de o mie de feliuri.

„Unuia i-este urit de lucru, și în locul lucrului i-place birtul și divanul.

„Altuia i-este urit de bani, și pare că este cu mâna spartă. Cum i-a căpătat, i-a și mâncat.

„Altuia i-este urit de sfatul și de-nvățătura bună, și în locul lor i-plac minciunile.

„La alții le este urit de tot ce este bine, și nu umblă în totă viața lui după alta, decât tot după nimicuri și tot după răutăți. Și apoi din acestea izviresc ca și dintro fântână fără fund toate necazurile.

„Ér ca se scapi de necazuri trebuie se-ți știi înfrâna patimile din vreme, până n'a prins rădăcină, și nu și-a făcut casă cu condignație în capul tău.

„Asta-i gardul gândului : se știi se-ți înfrânezi patimile și poftetele cele multe și de multe feliuri ; și se umbli în toate cărările tale, cum îți-poruncesce mintea, și cum i-ți spune inima.“

* * *

Aci tăcu unchiușul ér învățatul cel mai tiner ține : „D'apoi, că astea le știi și noi, și mai că le știe totă lumea.“

„Și eu știu, că lumea le știe și acestea și mai altele și mai mari și mai minunate, decât acestea. Știe lumea ce este bine, răspunde moșul ; dar nenorocirea este, că nu face ce este bine, și d'aceea rămâne gardul gândului la mulți oameni nebătut și nefăcut în totă viața lor.“

Ca se nu mai lungescă vorba învățații hotărîră, că de aici înainte se nu spună la oameni numai ce este bine, ci să-le arete și cu cuvântul și cu fapta, cum se-și facă binele, cum să înfrâneze patimile, și cum se-și bată fiecare în cap gardul gândului, ca se fugă necazurile de ei. Și cu acesta hotărîre învățații se împărtășiră, mergând fiecare în țera lui, și învățând toate neamurile din lume așa, precum s'a hotărît în adunarea învățaților.

A trecut de atunci multă vreme, și lumea a rămas până în ziua de astăzi tot precum era mai înainte : lume necăjită și amărită !

Dar dacă s'ar întreba oamenii, că pentru-ce se lăgă de dânsii atâtea necazuri, ar afla, că necazurile le vin din pricina că n'au ascultat de ceea ce le-au spus învățații, precum nici învățații nu ascultă, și nu urmăză toți ceea-ce ei învățau pre alții ; și astfel nu știu să-și facă gardul gândului.

Sunt cu toate acestea în lume și oameni fără necazuri, oameni cari au știut, și știu să se înalțe preste ele. Un astfel de om a fost și Petrișor Părlitul. După el au umblat multă vreme necazurile ; și l'au necăjit, și l'au amărit. Dar mai târziu a făcut, ce a făcut, și le-a păcălit pre toate, de nu cuteză să se

apropiie nici unul de el. A și rămas acest om de veste și de poveste în lume și-n țără. Dar cu vestea și cu povestea lui și-a făcut și nume și cinste mare, așa încât astăzi nu mai este, și nu se mai poate numi om învățat, omul, care nu cunoște istoria lui.

Și că se-se scie, și se rămână de pomenire pentru vecii vecilor am creșut, că este bine se-se scie, și se-se tipărescă această istorie, ca se-nvețe totă lumea, cum se poate bate gardul gândului.

Éta cum s'a-ntêmplat cu Petrișor :

* * *

În sat, în Dumbrăveni trăia odată, înainte vreme o parchie de ómeni cinstiti. Tot satul lăcomia la traiul și la viața lor. Și nici că s'ar fi potut altcum. Le dedese Dumneșeu de tóte. Aveau pământ mult și bun, aveau vite multe și bucate bune ; și mai presus de tóte aveau ceea ce lipsește din multe case : aveau pace și linisce și rëndul cel mai bun în casă.

Bărbatul se cheama Achim, ér muierea Marta. Amândoi erau ómeni cu frica lui Dumneșeu, muncitori și cu grije bună. Amândoi erau, cum dice după unchiașul din adunarea învățătilor : ómeni cu gardul gândului. Cum va fi fost însé de rënd, la nici unul nu era gardul întreg. Mai lipsea câte o parte, carea deși s'au necăjit ei biet amândoi s'o facă, nu o au potut face totă viața lor.

Bieții ómenii aveau de tóte, dar bag séma ca totă lumea, aveau și ei o durere. Le-dedese Dumneșeu numai un pruncuț, la carele se uitau amândoi ca la sântul sóre. Dar póte-că așa a fost se fiă. Pruncul în anii dântâi a fost tot cam bolnăvicios, și părinții trăieau tot cu frica-n sîn, ca nu cumva se-le móră. De aceea ilu-grijeau, ca pe ochii din cap.

Tatăl atât de mult îl-iubea, încât lu-cuprindeau sudori de mórte, când i-trecea câte odată prin minte, la câte supărare ar ajunge, dacă s'ar întêmpla, ca se iea Dumneșeu pe Petrișor, pentrucă, Dómne feresece, dacă s'ar fi întêmplat una ca ácéta, cu Petrișor s'ar fi stîns, némul cel vestit, neamul lui „Pârlit.“

(Va urmá.)

D I V E R S E.

* *Pré Sanția Sa* părintele Episcop al Aradului Ioan Mețianu a călătorit Lunia trecută la Karlsbad.

* *Esamenele* cu elevii dela institutul pedagogic-teologic din Arad s'au terminat Mercuria trecută ; ér Joi s'a oficiat un Te-Deum în biserica catedrală pentru încheierea anului scolastic.

* *Adunarea generală* a reuniunii femeilor române din Arad și provinciá s'a ținut Duminec'a trecută în sala seminariului diecesan. Din raportul comitetului adunarea generală a luat la cunoștință, că scóla superióră de fetițe și internatul acestei scóle are localitatea sa în strada Deák Ferencz, și că scóla a fost cercetată în anul

expirat de 75 de eleve, între cari 43 au fost înterne, 32 externe.

* *Adunarea generală* a asociațiunii aradane și-a ținut ședința ordinară anuală Dumineca trecută la 4 ore după amédi. În această adunare s'a luat la cunoștință starea cassei asociațiunii, precum și raportul despre activitatea Direcțiunii asociațiunii. S'a votat suma de 100 fl. v. a. pentru ajutorarea scólelor din comunele sêrace, și s'a ales membrii direcțiunii pentru anul curent.

* *Mulțumită publică.* Se exprimă în numele poporului român din Camna mulțumită d-lui notariu din Șilindia Georgiu Mladin, care din interesul viu ce'l pórtă față de învățământul nostru poporal, a dăruit pe séma scólei diu nou zidite din Luguzeu 50 fl., ér la stăruințele d-sale în comuna Camna s'au regulat scóla și locuința învățătorască. Tot pentru zidirea scólei din Luguzeu dl. protopretore Kiss Lajos a dăruit 2 fl. Priméscă pentru aceste binefaceri numiții domni cea mai profundă a noastră mulțumită. Camna, la 28 Iunie 1893 n. Paul Boțco, m. p. învățător.

* *Din Chicago.* În expoziția din Chicago se vede espus un cașcaval în greutate de 10,000 chile. Acolo mai este un salon de dans cu restaurant, ce e zidit în forma unui elefant. În acest elefant, ce costă 50,000 lire sterline, sunt 2 etage din cari primul forméză hala de dans ér al doilea hala de mâncare. Din când în când elefantul face se se audă un urlet teribil. Cu acestea însé nu s'au isprăvit minunele din Chicago. Acum e vorba se se clădescă o muscă uriașă, mai mare de cât e elefantul colossal. Musca va avé în interiorul séu ghétă artificială de patinat, unde se vor poté întrece 30 de patinatori meșteri. Se va face apoi o păpușă uriașă, în capul căreia se va poté înființa o scólă de fete pentru 150 de eleve. În piciorul drept al păpușei vor fi aședate două ascensorii, prin cari publicul va fi urcat și coborît. Fórte interesant va fi un pieptene uriaș, ce va fi lung de un sfert de poștă și fie-care dinte va fi înalt ca turnul cel mai mare al unei biserici. O sticlă colossală va fi și mai înaltă, ea va conține mai multe mii de litre de ulei de trandafir. Lângă ea va fi un nimic, o bucată de săpun cât un vagon. O surprisă însé unică în fálul séu, va fi un pitic uriaș, care și va produce forțele sale de gigant balanșând pe nas o scobitóre de dinți lungă și grea ca o șină de cale ferată. Persóne bine înformate susțin că un birtaș va face un cont colossal, pentru care 2 milionari vor avé nevoie de 2 césuri spre al achita. Cine nu crede se póftéscă la Chicago.

C o n c u r s e.

Nr. 300/1893.—F. G.

Spre conferirea de stipedii nóue, din „fondațiunea Gozdu“ pe anul scolastic 1893—4, pentru studiile dela facultățile mai înalte se escrie concurs, cu următoarele condițiuni :

1. Concurenții se documenteze cu documente originali séu autenticate de notariul public, că sunt fii de cetățeni ungari și se țin de biserica ortodocsă română și

studiază la vr'un institut public din patrie cu succes bun, cea-ce frecvențanții dela gimnasia se documenteze cu atestatul despre anul scolastic 1892—3, ér cei dela facultăți cu indicele despre tóte cursurile ascultate, și în fine se documenteze, că nu sunt în stare a se susține la studii din averea proprie séu a părinților lor.

2. Cei ce vor se studieze la vr'un institut afară din patrie, aú se-și exopereze concesiunea ministerială.

3. Petițiunile înștruate cu tóte documentele necesari sunt a se adresa la reprezentanța fundațiunei lui Gozsdú (Budapest, Király-u. 13.) **până la 1 August, a. c. st. nou.**

Cu acésta ocaziune se provócă fóstii stipendisti ca se aréta rezultatul studiilor din anul scolastic 1892—3 până la 1 August, a. c. st. n., căci altecum li-sé va sista stipendiul.

Petițiunile sosite după terminul susindicat, séu a-celea cari nu sunt înștruate cu documentele amintite în concursul present, nu sé vor lua în considerare, ci sé vor returna din oficiu.

Din ședința reprezentanței fundațiunei lui „Gozsdú“, ținută la 19/25 Martie 1893.

Estrădat prin:

Georgie Szerb, m. p.

notaria.

—□—

Pentru stațiunea de învățator la școla confesională gr. or. română din **Parța**, (cottul Timiș) se escrie concurs cu termin de alegere pe **Dumineca din 11/23 Iulie a. c.**

Emolumente anuale sunt:

1. În bani gata 350 fl. v. a., pentru conferință 5 fl. v. a., pentru scripturistică 5 fl. v. a., pentru servitor 8 fl. v. a. 2. 4 iugere de pământ și o grădină în estensiune de 600°□, cari alegândul le va folosi în tot timpul cât vor fi în posesiunea comunei noastre bisericesci și după cari va avé a suporta tóte dările. 3. 4 orgii de lemne, din care are a-se încălzi și sala de învățământ. 4. Dela înmormântari, unde va fi poftit 50 cr. 5. Afară de aceste venite va mai primi un relut anual pentru quartir în sumă de 25 fl. v. a., având singur a-se îngriji de acela.

Doritorii de a ocupa acest post învățătoresc, au a subșterne documentele lor, adresate comitetului parochial din Parța, Prea Onoratului Domn protopresbiter și inspector școlar Dr. Traian Putici în Timișóra-Fabric. Dela recurenți se mai recere, ca se dovedéscă că sunt apți a înființa și conduce cor vocal.

Competenții vor avea a se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătóre în sfânta biserică din loc, spre a-și aréta desteritatea în cântare și tipic.

Se obscrivă, că alegându-se un individ fără esamen de cualificațiune, nepotându-l depune în restimp de un an, alegerea i-se va considera de nimcică și se va escrie concurs nou.

Din ședința comitetului parochial gr. or. român, ținută la 27 Maiu v. 1893.

Nicolae Groza, m. p. *Nicolae Micluța, m. p.*

președ. comit.

not. com. par.

Cu consensul ppresb.: Dr. TR. PUTICI, m. p. inspector de școle.

—□—

Se escrie concurs pentru deplinirea definitivă a postului învățătoresc din **Cladova**, inspectoratul Radnei (comitatul Aradului), cu termin de alegere pre ziua de **20 Iuliu 1893. st. vechiu**, adecă pre ziua de S. pro-roc Ilie.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) În bani gata din spesele cultului suma de 304 fl. v. a. b) Interesele de după un capital de 613 fl. v. a. dela V. Consistoriu 24 fl. v. a.: suma 328 fl. v. a. c) În natură 6 orgii de lemne din care va avé a încălzi și sala de învățământ. d) Quartir liber și grădină pentru legumi. e) Arénda anuală de 8 fl 10 cr. v. a. dela comună pentru pământul învățătoresc, carele comuna îl folosesce de pășune, având apoi învățătorul a-i solvi contribuția. f) Dreptul de pășune de după 1/2 sesiune, séu de nu va ave vite, rebonificarea în bani, având și aci învățătorul a solvi contribuția. g) Lemne din pădurea comunei de după 1/2 sesiune.

Pentru aceste emoluminte, învățătorul ales, va fi îndatorat a purta și oficiul cantoral și curatoratul. — Éra dela înmormântari unde va fi poftit va capéta 50 cr. v. a.

Dela recurenți se cere se producă testimoniu pre-parandial, de cualificațiune și de limba maghiară; apoi cel puțin de a 2-a clasă gimnasială ori civilă. În lipsa celor cu cualificațiunea recerută mai sus, — se primesc și cei cu mai puțină cualificațiune; — érá la cas când nu vor recurge indiviđi cualificați, se primesc și preparanđi absolúți; dar alegerea acestora se socóte de nimcică în cazul decă la terminul procsim al esamenelor de cualificațiune, nu sé va cualifica, și se va deschide concurs nou.

Dela recurenți se poftesce ca nainte de alegere în vre-o Duminecă séu sêrbătóre sé se presenteze în s-ta biserică gr. or. română din Cladova, pentru a-și aréta desteritatea în cântare și tipic.

Recursele astfel instruite și adresate comitetului parochial în Cladova până inclusive în preséra alegerii sunt a sé trimite Multonoratului domn Iosif Vuculescu inspector cercual de școle în Șoimos per Radna (cottul Arad) cele mai târziu intrate nu se vor lua în considerațiune.

Pentru comitetul parochial:

Michail Jurca, m. p.

preș. com. par.

În conțelegere cu mine: IOSIF VUCULESCU, m. p. inspector de școle.

—□—

Pentru ocuparea postului de învățatore la școla confesională gr. or. rom. de fete din **Belinț**, se escrie concurs cu termin de alegere pe **25 Iulie (6 August) a. c.** pre lângă următoarele emolumente:

a) în bani 300 fl.; b) pentru conferințe și scripturistică 10 fl.; c) 24 metrii de lemne. din cari se va încălzi și școla; și d) locuință liberă cu grădină.

Recurențele sé-și trimită recoursele lor cuvincios adjustate, părintelui protopresbiter George Créciunescu în Belinț per Kiszetó; și sé se presenteze vr'o odată în bisERICA locală, spre a-și aréta desteritatea în ritualele bisericesci.

Belinț, în 30 Maiu (11 Iuniu) 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: G. CRECIUNESCU, m. p. prott. și inspector școlar.

—□—

Pentru ocuparea postului de capelan temporal, sistemisat cu conclusele Venerabilului Consistoriu eparchial arădan dto 18/30 Martie a. c. Nr. 914/1893, dto 7/19 Maiu, a. c. Nr. 1976/1893, și dto 7/19 Maiu a. c. Nr. 1989/1893, pe lângă actualii preoți din **Pauliș**, **Dimitrie Panea** și **Zamfir Conopănu**, se escrie concurs cu termin de **30 de zile dela prima publicare.**

Dotățiunea alegândului capelan va consta din câte jumătate din venitul parochial a fie-căror din cele două parochii existente în Pauliș, și adică din jumătatea venitului parochial din parochia preotului D. Panea și din jumătatea venitului din parochia preotului Z. Conopanu.

Alegândul capelan, după mórtea ori-căruia dintre cei doi preoți Panea și Conopanu urmază de paroch, pentru acea parochie.

Dotățiunea și clasificarea postului de capelan s'a statorit în ședința comitetului parochial dela 23 Aprilie a. c. în coțelegere cu ambii preoți și cu protopopul trac-tual, și anume:

1. Din venitul parochiei preotului D. Panea ce s'a statorit în suma de 784 fl. pe jumătate 392 fl.

2. Din venitul parochiei preotului Z. Conopanu ce s'a statorit în suma de 907 fl. pe jumătate 453 fl. 50 cr.

Suma 845 fl. 50 cr.

În conformitatea dotațiunei statorite deci, postul de capelan se clasifică de clasa primă.

Recursele ajustate cu documente originale de cualificațiune și adresate comitetului parochial din Pauliș, sunt a-se trimite oficiului protopresbiteral al Radnei. Recurenții au a-se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore, însă numai o unica dată, și cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parochii, în comuna susatinsă, spre a-și arêta desteritatea omiletică și rituală în s. biserică de acolo.

Pauliș, din ședința comitetului parochial, ținută în 13/25 Iunie 1893.

Comitetul parochial.

În coțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopresbiterul Radnei.

—□—

Conform concludului Venerabilului Consistoriu epar-chial aradan dto 18/30 Martie 1893. Nr. 944/1893, pentru deplinirea definitivă a parochiei vacante de clasa a III-a din **Soborșin**, protopopiatul Radnei, se escrie concurs cu termin de **30 de zile dela prima publicare**.

Emolumintele sunt:

1. Venitul în bani după pământul preoțesc 50 fl., 2. Venitul în bani după birul preoțesc 150 fl., 3. Venitul stolar dela înmormântări 120 fl., 4. Venitul dela cununii 80 fl., 5. Venitul stolar dela botezări 10 fl., 6. Venitul dela umblarea cu crucea 10 fl., 7. Venitul molitvei dela S. Pașci 10 fl., 8. Alte accidenții 20 fl. Suma 450 fl.

Doritorii de a recurge la acêstă parochie vor avê a produce documinte pentru parochiele de clasa a treia, avênd recursele adresate comitetului parochial din Soborșin a le subșterne oficiului protopopesc din Radna până la 20 Iulie v. a. c., êră sub durata concursului, cu stricta observare a dispoșițiunei §-lui 18 din Regulamentul pentru parochii în vre-o Duminecă ori sêrbătore vor avê a-se presenta în biserică din Soborșin spre a-și arêta desteritatea în cele rituale.

Soborșin, din ședința comitetului parochial, ținută la 4 Iunie, 1893.

Comitetul parochial.

În coțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopresbiterul Radnei.

—□—

Prin mórtea preotului Manasie Neiculescu devenind vacantă parochia de clasa a III-a din **Toc**, protopresbiteratul Radnei, se escrie concurs pentru deplinirea ei, cu termin de **30 de zile dela prima publicare**.

Emolumentele anuale sunt:

1. Venitul de arêndă după pământul preoțesc 40 fl., 2. Venitul birului preoțesc 200 fl., 3. Venitul stolar dela funcțiuni 150 fl. 4. Alte accidenții 40 fl. Suma 430 fl.

Recursele provêdute cu documente de cualificațiune, adresate comitetului parochial din Toc, sê se subșternă oficiului protopresbiteral din Radna; avênd recurenții a-se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore, cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parochii, în comuna susatinsă, spre a-și arêta în s. biserică de acolo desteritatea omiletică și rituală.

Toc, din ședința comitetului parochial, ținută în 3 Iunie 1893.

Comitetul parochial.

În coțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopresbiterul Radnei.

—□—

Pentru deplinirea postului învêțătoresec dela școla confesională gr. or. română din comuna **Selișce**, (cottul Arad, inspectoratul Totvaradia) cu termin de alegere computat cu **30 de zile dela prima publicare**, pre lângă următorele emoluminte:

1. Salariu bănesc 125 fl. v. a. 2. pentru conferință 10 fl. 3. 41 cub.metri de lemne, din cari este a-se încâlđi și școla. 4. 8 h.-litre grâu, 8 hlt. cucuruz. 8¹/₂ măji metriche fên în natură, locuința liberă cu grădină și ștalog pentru vite. Întreg salariul computat în bani e 318 fl. 50 cruceri.

Recursele sunt a se subșterne Pré On. Domn protopresbiter și inspector școlar Vasile Beleş în Radna, avênd recurenții a sê presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore în S. Biserică din loc, pentru a-și arêta desteritatea în cele rituali.

Selișce, 21 Maiu (2 Iunie) 1893.

Iosif Cimponeriu, m. p.

Ioan Cristea, m. p.

președintele comit.

not. com.

În coțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop și inspect. școlar.

—□—

Cu termin de alegere pe ziua **4/16 Iulie a. c.**; se escrie concurs pe stațiunea învêțătorească din comuna **Ghiroda**, inspectoratul Timișorii.

Emolumentele anuale sunt: 1) bani gata 200 fl. v. a. 2) în naturale 30 chible de grâu și 20 chible de cucuruz 3) cinci jughere de pământ, după cari învêțătorul are a suporta sarcinile 4) 20 metri cubici de lemne, din cari se va încâlđi și sala de învêțământ, 5) cortel liber cu 2 încăperi și grădină, precum și ștalog pentru vite.

Dela recurenții se cere pe lângă calificațiunea pre-scrisă pentru stațiuni de frunte, încă și atestat de conduită morală și de aptitudine de a conduce corul vocal esistent. Recursele sunt a se adresa subscrisului inspector de școle, în Timișóra-Fabric. Recurenții au a-se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore în s. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința com. par., ținută în Ghiroda la 29 mai v. 1893.

Pentru comitetul par.:

Ioan Pop, m. p.

preot, ca pres.

Cu consensul ppresb.: Dr. TR. PUTICI m. p., insp. scl.

—□—